

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 68 . Nr. 9

November

1983

*Navnebøgen har nyligt mistet en stor gren.
(Otto Hagemann fot.)*

Runde fødselsdage i nov.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i november 1983:

4. Overlæge, dr. med. Poul A. Gjørup (f. 1923, S 42), Niels Andersens Vej 68, 2900 Hellerup.
5. Sekretariatschef Mogens Lerhard (f. 1933, S 52), Strandparken 59, Himmelev pr. 4000 Roskilde.
5. Teatermalers Helge Refn (f. 1908, S 27), Hundesøvej 2 C, 2820 Gentofte.
10. Lærer Erik Kaas Neergaard (f. 1908, S 26), Kystbakken 3, 4400 Kalundborg.
11. Otto Heerup (f. 1913, '29), Sidste kendte adr.: Enighedsvej 6 F, 2920 Charlottenlund.
12. Advokat Finn Nielsen (f. 1923, S 43), Abildgårdsvej 153, 2830 Virum.
12. Missionær Jens Olsen (f. 1923, S 42), sidst kendte adr.: Suri Po, Narainpur, Birikum, West Bengal, Indien).
12. Pastor Karl Erik Wienberg (f. 1933, S 52), Katrinedalsvej 33, 2720 Vanløse.
13. Kaptajn Hans Chr. Langkjær (f. 1913, R 31), Fixvej 20, 4700 Næstved.
14. Dir. Bjørn Jensen (f. 1913, R 29), Banepladsen 3, 5450 Otterup.
15. Organist Chr. Westergård-Petersen (f. 1913, S 32), sidste kendte adr.: Nyborgvej 45, 5000 Odense.
16. Journalist Otto Donatzky (f. 1913, S 32), Skovagervej 15, 2920 Charlottenlund.
16. Skolebiblioteks konsulent Einar Nielsen (f. 1933, S 53), Ove Krarups Vej 17, 6990 Ulfborg.
17. Ingeniør Svend Hansen (f. 1898, '11), sidste kendte adr.: Ved Eltham 5, 2900 Hellerup.
18. Prof., dr. jur. Mogens Koktvedgaard (f. 1933, S 52), Emiliekildevej 29, 2930 Klampenborg.
20. Personalechef Ferdinand Schultz (f. 1923, R 40), Søterrassen 11, 2840 Holte.
21. Overdyrlæge Ulrich Boesen (f. 1923, S 42), Nagelsti 3, Nagelsti pr. 4800 Nykøbing F.
26. Major Torben Juel Rasmussen (f. 1933, R 50), sidste kendte adr.: Gammelmosevej 302, 2880 Bagsværd.
27. Læge Chr. Johs. Knudsen (f. 1903, S 22), Adolfsvej 56, 2820 Gentofte.
29. Kommandørkaptajn Ancher Balle Christiansen (f. 1923, '37), sidste kendte adr.: Haregade 5, 1320 København K.
29. Gartner Knud Høfler (f. 1893, '11), sidste kendte adr.: c/o Mrs. Ratenke, 2208 Elmira, Aurora, Colorado, USA.
29. Konsulent Niels Thorlacius-Ussing (f. 1923, S 43), sidste kendte adr.: Rolighedsvej 18, 1958 Kbh. V.
30. Oversætter Erik Haugmark (f. 1923, S 42), Furesø Parkvej 48, 2830 Virum.
30. Forpagter Henrik Schaffalitzky de Muckadell (f. 1923, S 42), Glen William Lodge, Ballingarry, Limerick, Eire.

Piger på alumnatet

Sorø Akademi er en 400 år gammel og traditionsrig skole, hvor der for alumnatets vedkommende har været tale om en ren drengeskole indtil nu.

Der har naturligvis været delte meninger angående spørgsmålet: Piger som alumner på Sorø Akademi. Men efter min mening ville det alligevel kun være et spørgsmål om tid, inden man var nødt til at bryde de knapt 400 år gamle traditioner, ligeberettigelsen kræver simpelthen et sådant brud.

De fleste af drengene var først meget imod disse nye »elementer«, men der er vel heller ikke noget at sige til, at de prøver at forsvare »deres« skole med næb og kløer. I øvrigt tror jeg, at det, at der er kommet piger på alumnatet, får en betydningsfuld og forhåbentlig god indflydelse på drengene.

Vi piger kommer her med lige så forskellige forventninger og baggrunde som drengene. Flere er udlands-danskere, andre har før gået på efterskole eller kostskole, og når man først har boet sådan et sted, er det ofte svært at indordne sig hjemme, andre igen ser det som en spændende mulighed for at flytte hjemmefra, hvilket sandsynligvis ville være økonomisk umuligt på andre måder.

Personligt er jeg meget glad for at bo her, idet jeg finder, at der er en udmærket atmosfære her, og for de flestes vedkommende er der et fortræffeligt forhold mellem inspektionen og alumnerne.

En af dem.

Soranske dødsfald

KARIN AGNES TOFT

13. januar 1912 – 21. september 1983

GEORG CHRISTENSEN (R 05)

2. maj 1889 – 6. september 1983

TAGE RICHARD CHRISTIANSEN (S 20)

9. marts 1901 – 3. oktober 1983

HUGO JENSEN (1945)

31. marts 1928 – oktober 1983

Skolen for livet og Sorø

Tidligere sognepræst i Sorø *Paul Honoré* holdt i september 83 i anledning af 200 året for N. F. S. Grundtvigs fødsel et interessant foredrag om Grundtvigs planer om en skole for livet på Sorø Akademi på Sorø Bibliotek, som SB takker for, at vi her har fået lov at bringe.

Red.

Nu gælder det om at holde tungen lige i munden og at koncentrere sig om det væsentlige, for med Grundtvig er det som f. eks. med den store russiske forfatter Dostojevskij, begynder man at bore i baggrunden for eet skrift, er det en hel verden, man tumler ud i.

Jeg sagde ja til en venlig opfordring til at skrive om Grundtvigs lille bog: »*Skolen for Livet og Akademiet i Soer*«, der udkom 1838 – 50-året for stavnsbåndets ophævelse og det år, hvor billedhuggeren Bertel Thorvaldsen vendte hjem til København efter 41 års ophold i Italien. Grundtvig var med i digterbåden, der skulle sejle ud og være med til at modtage fædrelandets store søn. Oehlenschläger kom for sent til båden.

Men da jeg begyndte at pusle omkring »Skolen for livet« for at klare begreberne, opdagede jeg hurtigt, at det var en opfordring fra den daværende kronprins – den senere Christian VIII, der havde fået Grundtvig til at sætte pennen til papiret. Og at forud gik »*Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet*« fra 1836. Ligesom der efter fulgte »*Bøn og Begreb om en Dansk Høiskole i Soer*« fra 1840 og »*Om indretningen af Sorø Academi til en folkelig Høiskole*«, 1843, stadig under inspiration af kongelig interesse. Kronprinsen var nu virkelig blevet konge – efter sigende en af de mest begavede, Danmark har haft.

Den 27. marts 1847 var det ikke mærkeligt, at Grundtvig var sikker på, at en halv snes års stræb og slid med skrift og tale havde nået sit mål, for da kom der en kongelig anordning om en ny og udvidet undervisningsplan for Sorø Akademi. Begejstringen koger op i en »*Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Høiskole*«. Man når endog så vidt, at de endelige bestemmelser om Sorø Akademis Realhøjskole blev fastlagt i en kongelig resolution 31. december 1847. Men da det nye år satte ind, styrtede alt i grus. Christian VIII døde. Omfattende politiske ændringer meldte sig. D. G. Monrad blev undervisningsminister, og han bremsede effektivt planerne for Sorø Akademis nyordning. Men betydningen af de skoletanker, Grundtvig arbejdede frem i 1830'erne og 40'erne, har alligevel gjort sig gældende til denne dag, selvom Sorøplanerne fik en krank skæbne.

Det er altså en stor sammenhæng, vi vover os ind i, og Grundtvigs prosa er ikke let at læse. Han skrev i sit liv ca. 1600 salmer, og i

vor salmebog med dens 754 numre står Grundtvig bag godt en trediedel. En bedrift uden lige. Det var egentlig naturlige for Grundtvig at udtrykke sig gennem digt end prosa. Tonedøv var han, men en sjælden sans for rytme og rim havde han. Grundtvig yndede om sig selv, når det drejede sig om digtergaven, at anvende det gammel-nordiske ord skjald, selvom han godt vidste, at det for mange i samtiden lød komisk.

På titelbladet til »Skolen for Livet og Akademiet i Soer« introducerer han sig selv som historieskriver.

Jamen, theolog og viet præst var han da.

Jo, men 1826 havde han modigt støttet af sin kone, der nok begreb hvilken usikkerhed familien styrede ud i ved dette skridt, nedlagt sit præsteembede ved Vor Frelzers kirke på Christianshavn. Sagen var, at Grundtvig følte sig groft chikaneret. 1826 var det 1000 år siden, Ansgar kom til Danmark med det kristne budskab. Grundtvig hidrog til jubilæet med et hæfte »*Danske Høitids-Psalmer til Tusind-aars-Festens*«, indeholdende blandt andet den for os helt umistelige salme: »Den signede dag med fryd vi ser«. Men trods kvaliteten forbød man Grundtvig at bruge salmeheftet i sin egen kirke. Han havde værsgo' at holde sig til den autoriserede salmebog. Og havde der været konsekvens i påbuddet om brugen af den autoriserede, kunne Grundtvig måske have fundet sig i det, men Københavns biskop Münster havde brygget nogle rimerier sammen, der gerne måtte bruges. Grundtvig blev betragtet med den yderste mistillid af de kirkelige myndigheder, for han havde angrebet professor H. N. Clausen ved Københavns universitet med »Kirkens Gienmæle mod Prof. Theol. Dr. H. N. Clausen«. August 1825 fik Grundtvig professorens bog: »Katholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus« tilsendt, og 26. august havde han sit kampskrift klart i manuskript. 5. september kom det fra bogtrykkeren, og 8 dage senere var 2. oplag i handelen. Buen var hårdt spændt. »Som ærlig Mand, må han (professoren) enten gøre den Christelige Kirke høitidelig Afbigt for sin uchristelige og forargelige Lærdom, eller nedlægge sit Embede og aflægge sit christne Navn ... Vil Professor Clausen ingen af Delene, da arklærer jeg ham herved ... for en falsk Lærer«.

Professoren indlod sig til Grundtvigs sorg ikke i nogen form for saglig diskussion med kapellänen fra Vor Frelzers kirke. Han anlagde en injuriegag, og 30. november 1826 dømtes Grundtvig til livsvarig censur.

På indersiden af »*Det Danske Fiirkløver*« titelblad fra 1836, fortæller ordene: »Må trykkes. C. Reiersen« om censurens realitet. Juleaftensdag 1837 imødekommer Frederik VI Grundtvigs ansøgning om ophævelse af censuren, og julenat blev glædesdigtet: »Moders Navn er en himmelsk Lyd« til.

Men hvordan kunne Grundtvig handle så

hurtigt og stå så fast overfor professor H. N. Clausen?

Det kunne han, fordi han året før var blevet klar over noget meget væsentligt om kristentroen.

Også Grundtvigs start som præst var voldsom. Han lod sin prøveprædiken før ordinationen trykke uden universitetets tilladelse under titlen: »Hvi er Herrens Ord forsvundet ud af hans Huus?«. Nu skulle alle rationalisterne holdes fast på ægte luthersk tro og tidens åndløse materialisme hufflettes. Men da den unge reformator hentede stof fra Bibelen, gjorde han den gamle erfaring, at »ordets sværd« både kan slå udadtil og indadtil. Han stod overfor det ganske enkle spørgsmål: Er du selv en kristen, har du dine synders forladelse? Og spørgsmålet gav ham så dybt et sår, at han måtte gennemleve sit livs første store krise på sindssygens rand. Vennerne vågede over ham inde på Walkendorfs kollegium, og filosofen Sibbern fulgte ham hjem til Udby. Salmen: »Dejlige tiår himmel blå« fra 1810 viser, at det var bibelordet, der førte ham gennem krisen. »Denne stjerne lys og mild, som kan aldrig lede vild, er hans guddomsord det klare«.

Den ubarmhjertige oplevelse af menneskelivets grænser og af egen uformuenhed førte ham til at søge sandheden og frelsen hos Kristus. Det næste tiår kæmpede Grundtvig for og med Bibelen. Han sled sin bibel og kendte den som få andre i dansk åndshistorie. Men samtidig var han historiker og åben for alle spørgsmål. Hvor var den kerne i den tykke bog, der ikke kunne rokkes af de lærde? Og hvordan kunne det være, at den tro Jesus selv havde sagt skulle være for børnene og de enfoldige, skulle have besvær med professorernes spidsfindigheder? Kampen om skriften spillede jo troen i hænderne på de kloge.

Grundtvigs mageløse opdagelse

Da er det, Grundtvig i 1824 gør sin »mageløse opdagelse«. Som historiker så han, at der går en ubrudt linie fra den første kristne menighed, hvor man samlede i troen på den opstandne, døbte i den treenige Guds navn og holdt altergang efter Jesu befaling, og frem til menigheden i dag. Budskabet er gået fra mund til mund generation efter generation som et levende ord fæstnet i menneskers sind af ånden. Det egentlige trosord, der har holdt den kristne menighed sammen, er *trosbekendelsen*. Den geniale sammenfatning af alt væsentligt i kristentroen. Og det nye testamente er vokset ud af den første kristne menigheds liv.

Grundtvig opdager altså, at det ikke er kirken, der hviler på skriften, men skriften, der »hviler« på kirken. Faktorerne vendes fundstændig om. Det nye testamente er den kristne kirkes grundbog. Oplysningsbogen, der bringer os Jesu ord og liv og siger os besked om, hvordan den første kristne menighed levede sit liv. Hvis vi vil vide noget om Jesus og kirkens begyndelse, kommer vi aldrig uden om det nye testamente. Men »Bibelen skal lig-

ge oplået på alteret« og læses i sammenhæng med den kirke, der har skabt den. Vi skal ikke gå og være bange for, hvad professorerne nu får forsket sig frem til. Lad dem bare forske, for det egentlige liv møder os i Guds kirke. Han har gennem Kristus taget vor frelse i sin hånd, og kristentroen er ingen lærdomssag. Den er det enkleste og dybeste af alt.

Grundtvigs mageløse opdagelse rev kristentroen ud af de lærdes hænder og gjorde den åben for alle. Gudstjenesten med ordet og dåben og altergangen stiller os direkte overfor Kristus selv. Det er ham, der er Guds ord til os. Han fortæller os, hvem Gud er og sætter os i forbindelse med ham.

Det er på een gang en central kristelig opdagelse og en folkelig befrielse, der åbner vejen ud mod alle mennesker. Den gamle skrifteeologi gjorde os afhængige af, hvor meget vi forstod af bogen og gav os i de lærdes vold. Bogen og professorerne bliver nu sat på plads og kristentroen får lov til at stå som Guds gode og glade gave til hans børn.

Kristendom er ikke et sæt ideer, men Guds historie med os mennesker koncentreret om Jesus Kristus. Historikeren Grundtvig havde fundet sit faste punkt. Der går fra den mageløse opdagelse forbindelseslinier til både kirkelivet og folkelivet. Jubelen kommer frem i salmen. »O dejlige land« eller »De levendes land« fra 1824 og det store digt »Nyårsmorgen«.

Og Grundtvig havde ikke blot vundet kræfter til fast og eftertrykkeligt at sige professor H. N. Clausen et alvorsord om, hvad kristendom er, men også frihed til at interessere sig for alt i menneskelivet. Man kan i de følgende år se, hvordan tilliden vokser til alt, hvad Gud har skabt.

Grundtvig var vokset op med en stærk gammelluthersk tale om mennesket som en synder helt igennem. Det vor ord, der stillede det kraftigt i relief, at alt i vor frelse afhænger af Gud. Grundtvig tvivler ikke på, hvor afgørende Guds frelse er, men hans menneskesyn ændrer sig alligevel. Mennesket bliver et guddommeligt eksperiment, skabt af stov og ånd. Vi er skabt i Guds billede. Der er ikke tvivl om, hvor Gud har talt stærkest til os, men han har også givet os lys gennem mange ting i den skabte verden. »Endnu lyder trods synd og død skabelsens ord om menneskets bestemmelse i folkenes historiske liv og myter, i deres sagn, sange og eventyr« (Poul Engberg). Den mageløse opdagelse havde givet historikeren frihed, tillid og åbenhed til at lytte overalt i Guds brogede verden.

Med dette udgangspunkt er det, at Grundtvig begynder at arbejde med sine pædagogiske tanker om »et Borgerligt og Ridderligt Academie ... en høiere Anstalt for folkelig Dannelse og praktisk Duelighed«.

Grundtvig og Ingemann

Hvorfor blev så mange af Grundtvigs pædagogiske tanker knyttet til netop Sorø?

Ved Sorø Akademi var vennen Ingemann

lektor. Hvis man holder sig til brevvekslingen mellem Grundtvig og Ingemann, som sønnen Svend Grundtvig udgav i 1882, står det fast, at der regelmæssigt veksles brev mellem de to digtere fra 1821–59.

Grundtvig var ikke forvænt med, at nogen viste ham venskab, derfor var han usigelig glad for, at han havde vundet den »milde digters venskab og sympati«. Forskellen mellem de to stod helt klart for begge, men Grundtvig opfattede Ingemann som sit åndelige »komplement«, og skønt han brummer over, at Ingemann ikke mærker og udnytter djærvheden i de gamle kvad, havde de dog det kristne grundsyn og interessen for middelalderen fælles. Når kritikken svang sin søvbe over den unge Ingemann, er Grundtvig på pletten med fostbroderligt forsvar.

Ingen havde i første halvdel af det 19. århundrede særlig ære af at være ven med den sære og stridbare Grundtvig. Venskabet har da også trods de trofaste breve fra Ingemanns side en vis »nikodemisk« karakter, men alligevel vidste Ingemann godt, at Grundtvig havde poetisk geni og format til at forstå hans mærkeligste ungdomsværk om de sorte riddere. Ved Ingemanns død 1862 skrev Grundtvig:

»Mellem Nordens hovedskjalde,
som jeg hilsed fjærn og nær,
ingen turde »Ven« jeg kalde,
uden ham, som daaned her ...
Intet dog har jeg at klage:
i halvtredsindstyve Aar,
med de mange tusend Dage,
jeg i Vinter som i Vaar
fandt hos Ingemann en Broder,
Søn af gamle Skjaldemoder«.

I Sorø sad også Wilster og Hauch på hver sit lektorat. Wilster berømt for sin glimrende oversættelse af Iliaden og Odyssee fra det græske sprog, Grundtvig interesserede sig meget for, fordi det var et levende sprog med en klassisk litteratur af højeste karat. Og Hauch, en stor digter, der af en barsk skæbne med et amputeret ben blev drevet fra en magisterkonferens og doktorafhandling i zoologi over mod poesien. Venskabsforbindelsen med Hauch var så tæt, at Grundtvig 26. juli 1839 døbte Carsten Hauchs datter i Sorø. I 1839 var Grundtvig ved at komme så meget fra kulden ind i varmen, at Sjællands biskop Jakob Peter Mynster gav ham tilladelse til at konfirmere sine egne børn og lod ham få Københavns mindst attraktive præsteembede nemlig stillingen ved stiftelsen og fattighospitalet Vartov, hvor Grundtvig så var præst fra 1839 til sin død. Åndeligt set blev den ydmyge stiftelseskirke et førende kraftcenter i Københavns kirkeliv.

Det kan nok heller ikke nægtes, at Grundtvigs tanker droges mod Sorø, fordi der var adskillig diskussion i 1820'erne og 30'erne om Sorø Akademi. Grundtvig rammer hovedet på sømmet, når han i »Skolen for Livet og Akademiet i Soer« siger: »For 70 år siden (stod

Akademiet) i sin fejreste ungdomsblomster. Hvorfor døde den? Universitetsmisundelse og grundfejl i organismen«.

Akademiet havde i det 18. århundrede med sine professorer og studenter været oppe på universitetsstatus. Men da Akademiet genopbygges efter branden i 1813, går det mådeligt med et finde en plads mellem universitetet i København, der i stigende grad fik monopol på uddannelsen af embedsmænd, og den lærde skole i dens reformerede skikkelse. De store udgifter til Akademiets videnskabelige apparat stod ikke i noget rimeligt forhold til det antal studenter, det udklækkede. For at bøde på den vanskelige situation og imødekomme tidens krav forsøgte man sig med en særlig realskoleundervisning knyttet til den lærde skole. Men det gik ikke rigtigt.

Nogle har ment, at Grundtvigs pædagogiske tanker er udruget af ham selv alene ved stue-lampens skær uden stimuli ude fra. Professor dr. theol. Knud Eyvin Bugge har i sin disputats: »Skolen for Livet« med stor grundighed påvist, at dette ikke er sandt. Udformningen af skoletankerne sker i nøje forbindelse med samtidens skoledebat. Derfor er det naturligt at tænke sig, at Grundtvig helt præcist har kendt Sorø Akademis vanskeligheder – gennem sine venner og tidens skrivelser.

Men sammenligner man »Det Danske Fiir-Kløver«, »Skolen for Livet og Academiet i Soer« og »Bøn og Begreb om en Dansk Høiskole i Soer« vil man overalt finde den nationale historiske begejstring for Sorø. »De fædrelandske minder har indgæet en pagt med den dejlige danske natur mod det latinske ukrudt (på) den dertil gennem århundreder indviede grund«. »Det ligger dybt i Nordboens natur med kærlighed og håb at knytte sig til steder, som fortids minder gør os dyrebare«.

Og så fører historieskriveren Grundtvig os ellers med fast hånd op gennem historien med syvmileskridt. Den højærværdige biskop Axel, som både Oehlenschläger og Grundtvig fandt for godt at kalde Absalon, svinger sværdet mod venderne, samtidig med, at han med Saxos krønike redder Danmarks gamle helte fra glemsel. Grundtvig ved godt, at han med sin Saxooversættelse fra latin, kommer lidt i modstrid med sig selv. Der findes ikke det rædsomme, han ikke siger om latinen som sprog, den latinske litteratur og latinskolen. Alt er i dødens tjeneste, og trædommen under latinen bør sprænges af livet. Den latinske grammatik er stenen for graven, der hindrer opstandelsen. Men Grundtvig forsvarer sin Saxooversættelse, som han har ofret særdeles megen flid og tålmodighed på. Man skal kende sin fjende.

Når man ikke rigtig har pust til at følge med i Grundtvigs kamp mod latinen, skal man f. eks. huske, at latinens herredømme var så stærkt, at der helt til 1847 og 49 eksamineredes ved juridisk og teologisk embedseksamen på latin. Denne kunstighed med latinen kalder Grundtvig *drengvidenskabelighed*. Han var så stiv en latiner selv, at han kunne

høre, at det meste, man brokkede af sig, var slet latin.

Reformationen betød, at den latinske messe blev erstattet af en gudstjeneste på modersmålet, men modersmålet fik ingen magt over præsteskolen. De, der skulle forkynde evangeliet på det sprog, der havde størst chance for at nå menneskehjertet, blev trænet i at nå menneskehjertet, blev trænet i at udtrykke sig på alt andet end deres modersmål. Men »Danmarks store salmeskjald Thomas Kingo og endnu større skjemtedigter Ludvig Holberg« giver latinen et knæk trods alle professorer og magistre. Ridder-Academiet i Sorø, der var sunket ned til blot at være en latinsk drengeskole, bliver bl. a. takket være Holbergs gave virkelig en patriotisk højskole. Og Holberg får sin elev, professoren i rets- og statsvidenskab Jens Schiølderup Sneedorff ansat i 1751 ved Akademiet.

I Holbergs ånd virker Sneedorff for at udanne gode borgere, fremhæver opdragelsens og smagens betydning, men triumferer for Grundtvig, at »sønnen af den sidste latinske skolemester bliver danskens ivrige talsmand«. Helt konkret er det sandt, at Sneedorff lagde grunden til moderne dansk skriftsprog ved at erstatte franske låneord med danske og lade den latinske sætningsbygning falde til fordel for en enkel sprogbrug, der kom talesproget ganske nær.

Latinen ligger alligevel på lur for at snige sig ind. Academiets sidste forslag om, at man kan komme ind på skolen udenom alt latineri, fører alligevel til, at de, der benytter tilbuddet trods alt skal »gå under åget som de sorte på Jamaica«. Grundtvig er vred. Kan man dog ikke forstå, at latinen er noget forhekset tøj, som man må se at blive kvit. Den er nødvendig for de få, der skal gå den videnskabelige vej, men for almindelige embedsmænd og borgere er modersmålet det afgørende. Det »har ret til at herske i landet og til at udanne aldeles uafhængig af latinen«.

Hvis Grundtvig havde penge som Holberg, en tønde fuld af guld, ville han grunde en dansk højskole åben for hele landets ungdom, og han ville dø roligt, »når Dansken har fået sin Høiskole og den latinske stil sit løbepas«.

Skolen for livet – et folkeligt universitet

Hvis man skal forstå skriftet om »Skolen for Livet og Akademiet i Soer«, er det nødvendigt at slippe vore almindelige tanker om en højskole. Det, der tænkes på, er et folkeligt universitet, bygget over de 4 grundelementer, der navnlig lægges vægt på i »Det Danske Fiir-Kløver eller Danskeland partisk betragtet«: Konge, folk, fædreland og modersmål.

Kongehuset havde på baggrund af tidens almindelige holdninger overfor Grundtvig stillet sig forbavsende positivt og åbent overfor ham. I perioden 1829–43 sender man Grundtvig på 4 store Englandsrejser, der lader ham opleve engelsk skole- og universitetsliv. møde borgerskabets frie udfoldelse og industriens gennembrud i dagligdagen på godt og ondt. Man lytter som ovenfor anført i kongehuset

til Grundtvigs pædagogiske tanker og støtter dem og hæver censuren, han livsvarigt var dømt til.

Ikke så sært, at Grundtvig både havde stor tillid til landsfaderen Frederik VI og efterfølgeren Christian VIII. Og da Frederik VI i 1834 indførte de rådgivende provinsialstænder, følte Grundtvig, at et kæmpeskridt var taget. Ja, først var han egentlig skeptisk overfor nyskabelsen, indtil han som historiker opdagede linien bagud. I 1660 skaffede kongen borgerne frihed overfor adelen, men kongens encherredømme er kun rigtigt, når det parres sammen med folkets åbenlydte stemmefrihed gennem trykkefriheden og stænderforsamlingerne. Folkestemmen skal kunne nå kongerøret, og kongerøret skal lytte til folkestemmen. Samklangen her er rigets arildslov. Skridtet med stænderforsamlingerne er altså en ny måde at leve gæmældags på.

Når stænderforsamlingerne skal fungere og alle kunne gøre sig gældende, professorer, præster, købmænd og bønder, er det kongens og statens pligt at sørge for uddannelsesmuligheder på et folkeligt åbent lærdomssæde. Ellers er der fare for selvklogskab og egoisme, hvor man savner blik for helheden.

Den nødvendige højskole i Soer skal give: »En oplysning om livet, som vi kan få det tydeligste billede af ved at spørge, hvad medlemmer af det folkelige statsråd har brug for for at være deres stilling og deres hverv voksne – en levende forestilling om det borgerlige fællesskab til fælles bedste, en levende følelse af deres folks ejendommelighed, inderlig hengivenhed til konge og fædreland, styrke i modersmålet til at udtrykke sig mundtligt og endelig klart overblik over, hvad vi har, og hvad vi fattes, bygget på sikre efterretninger om landets tilstand«.

Det er en programerklæring i »Skolen for Livet« båret af begejstringen og inspirationen hentet i England og en tillid til mennesker som skabninger udfoldet hos den, der gennem sin mageløse opdagelse af, at alt angående vor frelse har Gud taget i sin hånd, har vundet frihed til at gå ind i hele menneskelivet og arbejde med dets spørgsmål.

Bøger er naturligvis nødvendige, men det levende ord talt i frihed, er det, der sætter igang og får ting til at gro i menneskers sind. Opdagelsen af denne naturlov i åndslevet er helt parallel med, at den mageløse opdagelse river kristentroen løs fra skrifttrædommen under de lærde og finder dens livskilde i trosbekendelsen og sakramenterne, menighedens levende ord forplantet fra slægt til slægt op til nutiden.

Grundtvig havde i sin kamp for sin danske højskole i Soer en front mod latinen og den sorte skole, dødens skole; men også mod matematikken og dem, der »prædikede en ren videnskabelighed lige glade med liv og død eller nogen slags menneskelig virksomhed. Lad dem stifte en lærd republik i Ny Syd-Wales« – det lå i Australien, og stort længere væk kunne man dårligt komme.

Matematikken bilder sig ind, den kan for-

klare alting, og bogormevæsenet skaber afsondring fra folket. Trældommen i denne form for lærd skole bliver ikke ringere end trældommen under latinen. »Vi lever i forstandens tid, så misforstand har aldrig gjort så megen skade som nu«.

Stænderforsamlingerne havde råbt på nogle af disse nye realskoler, men »en sådan matematisk drengeskole kan ikke træde i stedet for højskolen«.

Grundtvig kræver respekt for livet i al dets forunderlighed, og hans skole skal i overensstemmelse med folkenaturen ved modersmålets hjælp kaste lys ind over livet selv med sange, myter, eventyr og digternes værker. Med den danske litteratur fra Holbergs Peder Paars til Ingemanns Holger Danske kan vi få dannelse på egen grund, og han tænker på vennerne i Sorø, når han siger: »Forsynet har vidunderlig samlet professorer til Den Danske Høiskole i Soer, der kan åbnes imorgen med glans«.

Højskolen skal ikke være plaget af eksaminer eller bare sigte på at sikre levebrød. Og alt skal foregå med munterhed. Det er en grundsætning, Grundtvig for alvor havde taget til sit hjerte, at det er lysten, der driver værket. Kommer tingene ikke indefra, er de forgæves.

Hvordan Grundtvig altid har syn for livselheden og tror på vekselvirkningen kommer frem, når han tænker på sjællandsfar, fynbo og jyde og folk fra alle stænder mødes på hans skole og opdage hinanden og påvirke hinanden. Han tror også på vekselvirkningen mellem lærere og elever og elever og lærere, ligesom han håber på samarbejde mellem hånd og ånd. Mennesket er jo skabt med både sjæl og legeme, og begge dele skal bruges.

Grundtvig besøger Sorø i 1950!

Til Grundtvigs drømme om Høiskolen i Soer hører et fantastisk sted, hvor han i midten af det tyvende århundrede besøger Sorø og møder en ung mand, som til at begynde med antager Grundtvig for at være en »Eksamens-Gæst«, hvad denne benægter fuld af foragt for eksaminer. Grundtvig fortæller om sin drøm i dialogform:

Ungersvenden: ... For Resten skulle du dog ikke lade saa haant om vor Examen, før du kiender den, thi er den ikke andet, saa er den dog *moersom*.

Jeg: Moersom! ja, saa var den i alt Fald værdt at høre for Nyhedens Skyld, men med *hvem* holdes da den Examen?

Ungersvenden: Med hvem skulde den vel holdes uden med Professorerne!

Jeg: Med Professorerne? ja saa! nu mærker jeg nok, den unge Herre, vil have mig lidt til Bedste, fordi det er een af mine Drømme, at de, der vil gælde for at vide noget, skulde ogsaa svare til det.

Ungersvenden: Ha, Ha! Man skal see, du er fra Begyndelsen af forrige Aarhundrede, eller kanske selv fra Slutningen af det At-

tende, da Man knap drømde om at examinere Andre end dem, der umuelig kunde svare.

Jeg: Ja, jeg er rigtignok baade fra det forrige og fra det Attende Aarhundrede, men er det ikke Eet og det samme?

Ungersvenden: Jo saamænd, jeg er ikke saa gal at ville nægte, det Attende Aarhundrede jo hører til de Forrige, men du er da vel ogsaa saa god at tilstaa, vi er snart i Midten af *det Tyvende!*

Jeg: Det Tyvende! nu, saa har jeg faaet min Morgen-Søvn i *Krebs-Huset*, for da jeg lagde mig, var vi ikke engang midt i det Nit-tende.

Ungersvenden: Det var snurrt nok, og i saa Fald vil du gjøre store Øine, naar vi komme ned til *Prøve-Stenen*.

Jeg: *Prøve-Stenen* herude! hvad er det for Noget.

Ungersvenden: Ih, saaledes kalder Man den ny Byende med alle Værkstederne, hvor de nye Opfindelser gaar igiennem Skiærsilden, og hvor alle de unge Karle, der har lært at gjøre Noget med deres Hænder, kan tjene Føden, mens de studere ved *Academiet* og tilmed gaar frem i deres Haandtering.

Jeg: Tjene Føden med Hænderne, mens Man studerer! Fusentast! vil du have alle mine Drømme ud at seile i denne Morgenstund?

Ungersvenden: Hvad mener du, jeg bryder mig om dine Drømme fra forrige Aarhundrede! Jeg taler jo kun om, hvordan det nu gaar til i Verden, da Folk, der har andet at bruge deres Fingre til end at vende Blad og prikke med en Pen, har baade opdaget og viist, de har ogsaa et Hoved, og kan ikke bare dem for at lee, naar de tænke paa, Folk engang har været saa dumme at troe, et godt Hoved lod sig kun forene med slette Haandværker. Men seer du Kirke-Gaarden? Den er vist ogsaa udvidet betydeligt, siden du saae den sidst!

Jeg: Ja, tilvisse, og er der skedt lige saa store Udvidelser i Livets Egn, som i Dødens, da maa jeg vel troe, jeg har sovet over mig. — Men hvad bestiller alle de Folk paa Kirkegaarden? Er der Ligbegængelse saa tidlig om Morgen?

Ungersvenden: Nei, det er de gamle Bønder fra Landet, der er kommet ind for at examinere Professorerne og flokkes saa sædvanlig herude Aften og Morgen for at læse Indskrifterne paa Mindes-Mærkerne og snakke sammen om, hvad der er skedt i forrige Tider.

Jeg: Det var en herlig skik, men saa historiske havde jeg aldrig tænkt, Sjællands-farerne kunde blive igjen.

(Fasc. 343,2 betitlet »Academiet i Soer/en sød drøm/af/ Nic. Sev. Grundtvig«. / På Det kongelige Bibliotek).

Grundtvig blev med sine skoletanker om Sorø den store teoretiker. Praktikerne, der omsatte Grundtvigs tanker, så højskolerne begyndte at skyde op over hele landet blev *Chresten Kold*. Han interesserede sig ikke for politik, men

ville lære sine elever at tro på Guds kærlighed og Danmarks lykke og sætte dem igang indvendig, så de aldrig skulle gå istå. Grundtvig havde ønsket en borgerskole, der kunne være fælles for alle danske. Chresten Kold skabte en blanding af borger- og kirkeskole, der aldrig med sit prægnante syn kunne blive fælles for alle danske. Navnlig kan den det da ikke i vor pluralistiske tidsalder.

Men ligegyldigt hvor pluralistisk vort mangelingsamfund nu er blevet, kan det aldrig være ligegyldigt med det land, der er vor skæbne, det sprog, der er vor mulighed for at tale sammen, og det menneskesyn, der bærer vore holdninger.

Grundtvig vil med det oplysningsarbejde, han søgte mod og kæmpede for, kaste lys over det liv, danske borgere har fælles, og fastholde det historiske perspektivs nødvendighed for at vinde klarhed over vor nutid.

Skabelsestroen støttet af troen på frelsen i kristen forstand gav ham mod til at stole på menneskes muligheder og at stille sig åbent

overfor livet. Det gådefulde ved mennesket og menneskelivet får lov til at stå uantastet. Grundtvig afviser i god sammenhæng hermed alle forsøg på at spærre livet og opdragelsen inde i bestemte teorier.

Professor Bugge slutter sin store bog om »Skolen for Livet« med at sige, at det stadig er en aktuel opgave at fremme den respekt for menneskeet og det medmenneskelige, som er kernen i Grundtvigs tale om mennesket som en gåde. Endelig bør det bemærkes, at tovejskommunikationens praktiske og etiske værdi, som i vore dage ofte fremholdes som en splinterny opdagelse, for over hundrede år siden klart erkendtes af Grundtvig.

Grundtvig anerkendte Christen Kolds indsats, men han slap aldrig selv tanken om skolen i Soer. Vi kan se det, da han sysler med at genudgive sine »Småskrifter om den historiske Høiskole« som et testamente til sine venner. De mange forgæves forsøg på at realisere tanken om Sorøskolen er en historie for sig.

Paul Honoré.

Sorø Akademi *et digt på Holbergs norske morskål af norsk generalkonsul Carl J. Jakheln (S 33):*

En majestetisk svane
på den stille sjö,
en kirke og en brönd,
en gammel klosterport
og Holberg mitt i parken,
men bak fasaden
skjebner som blir til.

Fuglen Föniks brenner,
men födes straks på nytt.
Hvem blir morder eller tyv,
minister eller mellemting?
I skogen vokser anemoner,
mens rektor river sig i håret.

Unge munn og hender
över sig i kjærlighet,
unge hjerner lærer
det, de skal og bör
om alt i verden
for å leve.

Fuglen Föniks lytter
en stille forårsaften
til gjökens kall i skogen
på den anden side
av den dype sjö.

I höstens klamme tåke,
vinterens våte sne,
drømmer unge hjarter
om at komme vekk
fra den tunge lärdom,
kanskje om å dö
drukne i den sorte sjö.

Rektor river sig i håret,
mens pikene med et smil
sjarmerer alt for meget
en lett beveget lærer.

Absalon er i sin grav
og kjeder sig til döde,
for han er bare ben.
Den som har det best
er den store malle
i sjöens skummelhet.

Den enser ingenting,
ser den store svane
sejle höjt i sky.
Den gnager på et ben,
den fikk for lenge siden,
en munk, som druknet
for meget länge siden.

I aften er det dans
i skolens store sal,
Fuglen Föniks brenner
i alle unge hjarter,
og det som skjer deretter,
tier ej historien om,
Det blir snakk og sladder
i mange danske hjem.

Små fugler Föniks
får vinger etterhvert
for å flyve over verden
med skolens lärdom
i sine hjerner.
Noen vralter på sine ben
på universitetet
eller skridter opp en fengelselle*)

Den som har det best
er den store malle
i sjöens mørke dyp,
for den gnager på et ben
og er fornöydd med det.

*) *Jeg har gjort begge deler. C. J.*

Årsfesten på Sorø Akademi den 15. oktober

Som sædvanlig dannede Sorø kirke den højtidelige ramme om den indledende del af årsfesten, der også i år samlede de 174 deltagere, som kun rummes i spisesalen. Program:

Knud Vads koncert:

I: Orgel: César Franck: Prélude, fugue et variation i h-mol. *II: Kor:* Peter Heise: Solen af sin vandring træt luerød mon dale (tekst: C. Hostrup). *III: Kor og orgel:* Rudolf Bay: Konfirmationskantate (tekst: B. S. Ingemann). *Medvirkende:* Chorus Soranus. Dirigent: Knud Vad. Solist: Birgit Larsen (sopran). Knud Vad (orgel).

Programmet omfattede for første gang B. S. Ingemanns konfirmationskantate, *sunget af Chorus Soranus*, en genoplevelse, som fik det til at gibbe i mange gamle soranerhjerter i det smukke rum, der kun oplystes af stearinlys i stolestaderne.

Derefter samledes deltagerne i Festsalen, hvor rektor *Erling Kristensen* bød velkommen til jubilarer, festtaler, lærere og gamle elever og et specielt velkommen til 70 års jubilaren *Ove Arup* og overrakte ham i fotokopi et blad af klassekammeraten *Frans Gullmann* (S 13)'s smagsalbum, der sammen med hans bogsamling er skænket til Sorø Akademis Bibliotek. Rektor fandt, at denne fest er en værdifuld manifestation af det soranske sammenhold og overlod bygningen og ansvaret for festens videre forløb til Soransk Samfunds fungerende formand lektor *Thyge Winther Jensen*.

Denne takkede for, at vi måtte komme og holde festen her. I år er det 20 år siden, at det skete første gang. Der har været vekslende betegnelser for festen: Årsfest, rusfest, men siden 1965 har det været årsfest, og derved dækkes det dobbelte formål at samle medlemmerne eller rettere en del af dem – til et møde med et udvalg af årets dimittender. Thyge-W. J. bød velkommen til rektor og *fru Lena*, der har øvet en stor indsats med at arrangere festen, til pastor *Nordberg Hansen* og frue med tak for lån af kirken, tak til *Knud Vad* og *Chorus Soranus*, velkomst til *kontorchef* Thyge med frue, repræsenterende Stiftelsen Sorø Akademi, det eneste tilstedeværende æresmedlem rektor *Arne Østergaard*, underdirektør *Dan Ibæk* fra Faxebryggeriet, der gratis leverede til forfriskning de små buttede, som man ikke kan holde sig fra, og han takkede vagtmester *Karl Hermansen* og hans hjælpere for deres indsats med alt det praktiske, uden deres hjælp kunne festen slet ikke holdes. Formanden sluttede med at byde årets festtaler oberstløjtnant *Mogens Boisen* (S 27) velkommen og introducerede ham (se SoranerbioGRAFIER 1900–60).

Derpå holdt *Mogens Boisen* særdeles veloplagt sin udmærkede tale, som gengives efter forf.'s manuskript her i bladet.

Og så fik vi oksefilet med bagte kartofler, haricots verts, champignon og mandelrand med chokoladeovertræk + rødvin. Lektor *Stevns Hansen* var en veloplagt toastmaster, der trods

et besøg i Folies Bergéres i Paris, hvor han havde erhvervet en forkølelse, der vist skyldtes trækvinden, og som gjorde hans røst mindre klangfuld, men hjulpet af dirigentklokken med indskriften: »Gid I kunne tie, det ville bekomme Eder vel«, lykkedes det at styre og dirigere talelysten.

Den første taler var dimittent fra i år *Lars Olsen*, der allerede savnede sin gamle skole, for det var ikke blot en skole, men et hjem. Vi havde mange forskellige forudsætninger, da vi kom, og forskellig baggrund, men vi skulle leve sammen, hvilket medførte vanskeligheder i begyndelsen, men ved fælles hjælp lykkedes det under mottoet: »Uden os, ingen jer« og omvendt. Lars Olsen fik derefter overrakt formandens egen soranernål med tak for de smukke ord. Så talte Soranerbladets redaktør for jubilarerne!

Kære jubilarer!

»Hvad var vel i verden det fattige liv med al dets fortærende tant, om ikke en sø med et hus og lidt siv vort hjerte i skælvinger bandt!

Om ikke vi drog fra det yderste hav for bøjet og rynket at stå og høre de kluk, de mindernes suk fra søen, vi kyssted' som små!«.

Undskyld, Jeppe Aakjær!

Det var nødvendigt at lave lidt om på strofen for at få den til at passe på situationen, men den udtrykker vist ganske godt, hvad vi gamle soranere føler for dette sted.

I dag har vi én 70 års jubilær, sir *Ove Arup* fra London, ledsaget af lady *Arup*. Der er kun to tilbage i din årgang, den anden er politimester *Axel Bjerre*, men jeg kan ikke lade være med her at nævne én, som havde set hen til at være med i aften, vort eneste kvindelige æresmedlem *Ellen Vibeke Jensen*, men hun døde desværre den 1. maj. Alle, der har kendt hende, vil mindes hende som en trofast gammel soraner. *Ove Arup* er født i 1895. Hans firma i London har løst mange store opgaver på det ingeniørmæssige område. Jeg vil nøjes med at nævne operabygningen i Sidney og domkirken i Coventry. Jeg tror, at dit svar på en henvendelse om en artikel om dit liv i Soranerbladet er karakteristisk for dig. Som 85 årig svarede du, at menneskehedens fremtid interesserede dig mere end din egen fortid! Vi er stolte af dig og glade for at se dig! – og håber, at artiklen kommer en gang, når du får tid til at skue tilbage!

Af 65 års jubilarer er der kommet to: *Dora Andersen* fra Lyngby ved Sorø med 6 soranere i den allernærmeste familie og tidligere stadsingeniør i Slagelse *Holger Kerstens*.

Af 60 års jubilarer er der kommet tre: Overlærer *Torben Andersen*, Hillerød, afdelingschef *Søren Segel*, København og forstander *Poul Oreby Petersen* fra Graasten, som Sorø Akademis Bibliotek kan takke for Burman Beckers meget interessante akvareller af

skjoldfrisener i Sorø kirke, som den så ud, før Kornerup i 1870'erne ændrede og nymalede det meste, så vi fik den nuværende glansbilledudgave!

Af 50 års jubilarer er der 3. overlæge *Karl A. Steffensen* fra Hobro. *Gunnar Hallasmøller*, der, hvis jeg ikke husker forkert, lignede en meget berømt romer, der blev dræbt af Brutus et halvt århundrede før Kristi fødsel, og blev opkaldt efter ham, og så er der stadsdyrlæge *Hans Jørgensen*, der har gjort karriere i det nordvestlige Jylland, hvor han formodentlig ikke mere anvender den såkaldte Hansasprøve, som adskillige af hans kammerater kom ud for i hans Sorøtid.

Og så mangler vi kun realisterne fra 1933, som jeg kender bedst, for dem har jeg gået i klasse med. Direktør *Wagner Dinesen*, *Orla Rütt*, tidligere receptionschef på Kongskilde Maskinfabrik, glarmester *Mogens Lerche* og min gamle ven *David van Wyhe*. Minderne vælder frem, men jeg skal beherske mig. Her skal ikke berettes om uldtrøjer og frøken Thiele på »Vænget« eller om de første cigaretter i Rundemosen og vore oplevelser i Bjergsted skov, hvor vi legede på et voldsted, Skarresholm, der i sin tid tilhørte en af Sorø Klosters velgørere, der bar det mærkelige navn Erik Barnumsen. Men det er senere rygtedes, at købmand Knudsen i Ringe prøvede at lære David, hvad der aldrig var lykkedes for »Fatter«, at al gang foregår i løb. Det lykkedes ham ikke, og David rejste til England, hvor han blev ansat i Danish Bacon Company. Derefter fulgte 6 års tjeneste i den engelske hær, og hans karriere sluttede som direktør for Køge Stormølle.

Ja, det var lidt løst og fast om de tilstedeværende jubilarer, men så er der alle dem, der ikke kunne komme i aften, og dem synes jeg vi skal sende venlige tanker til.

Soranerdigteren *Aage Lind* skrev engang et smukt digt om, at enhver, der har gået på denne skole, har et træ i Sorø skove. Det er en smuk og poetisk tanke, for det *S. A. F.*, der står på de fleste af skovens huse, er fortolket af gamle skovridere Fritz Lorenzen som *Sorø Akademis Fremtid*, at *F*'et betyder Forstvæsen, spiller ingen rolle i denne forbindelse!

Og der er vel det rigtige i det, at skolens renommé og dermed dens fremtid også er afhængig af de gamle elever. —

For nogle år siden blev der taget hul på trappen ud mod søen, og da åbenbares det, hvor alle de gamle munkesten fra Sorø Kloster var blevet af. De er simpelthen blevet brugt til at bygge den nuværende hovedbygning af.

De danner grundlaget for og kernen i denne bygning, nogle er pæne, regelmæssige sten, andre er brokker, men hver løser opgaven, der hvor den er sat, og i fællesskab bærer de hele bygningen. Vi kan være lange og tynde eller korte og tykke, nogle har haft stor succes i deres liv, andre har ikke drevet det til noget videre, men ét er fælles for os alle: *Vi glemmer aldrig vores skoletid*, uanset om vi har været her kort tid eller længe. Den har sat

sit præg, *uudsletteligt*, og det er vi ikke kede af, men snarere glade for, og vi kender hinanden, hvor vi mødes; vi har noget værdifuldt fælles. Vil en udenforstående spørge hvorfor, kan man let blive ham svar skyldig. Jeg tror, at det er fælles oplevelser i Sorø skønne natur og de historiske omgivelser, der skaber dette sammenhold.

Det er som kalken, der holder alle de mange sten på plads, der tilsammen danner Sorø Akademis hovedbygning, hvis ikke kalken, sammenholdet, var der, faldt bygningen sammen.

Skal vi sammen hylde de jubilarer, der ved deres tilstedeværelse i aften er med til at understrege dette sorøanske kammeratskab.

Et trefoldigt leve for jubilarerne!

Der var kommet et telegram fra Rio de Janeiro fra *Niels Veng Petersen* (R 33) med en lykønskning til jubilarerne.

Overfængselsbetjent *Hallasmøller* (S 33) talte som repræsentant for 50 års jubilarerne. Hans mor var den første regulære student fra Sorø, at han selv havde elsket sin skole så højt, at han tilbragte 8 år på den. Nu underviste han i blindskrift i Vridsløselille Statsfængsel. I kraft af sit arbejde kom han ofte i berøring med begreberne disciplin, reglement og straf og fremkom med en række eksempler og minder. Da han gik på skolen, var han ikke lige begejstret for alle sine lærere, men efter 25 års jubilæet og til 50 års jubilæet var der sket en udvikling, så nu syntes han om dem alle! For der var ånd over stedet, og lærerne var sig selv, og derfor kunne vi respektere dem. Nu skønner jeg på alt det, vi lærte her — ud over lektierne.

Forstander *Poul Orebo Petersen* (S 23) havde desværre ikke været alumne og havde kun gået på skolen i 2 år i gymnasiet, men de smukke omgivelser og bevidstheden om, at de tilhørte skolen, var vores, gjorde det hele til noget særligt. Vi kan med rette bruge udtrykket: Vores gamle skole, for skolen er gammel. Jeg skal ikke omtale vore lærere og give dem karakterer. Der var enkelte helt unge, bl. a. *Marcus*, men ikke alle ældre lærere var inspirerende som han. Men de var brave mænd. Der var intet af Scherfigs forsømte forår over dem! Kammeratlivet, sport og roture mindes vi med glæde. Jeg vil lige nævne 100 året for Frederik VI's genoprettelse af skolen. 1922 hvor rektor Raaschou-Nielsen stod og ventede i kjole og hvidt ved kirken for at modtage Christian X, men kongen kom kørende fra søsiden, og »Fatter« kom løbende og råbte, at nu gjaldt det om at få fart på! Jeg vil slutte med 3 småvignetter:

1) Geddeboller ved søbredden, en lappedykker dukkede op med periskopet først unge, en undervandsbåd, mens blishøns skræppede blandt tagrørene og den særlige ramme lugt af ferskvand kom i næsen.

2) Bøgens udspring, når de lysegrønne blade folder sig ud, mens de brune knopskæl rasker ned var en betagende oplevelse.

3) Vinteren 1921–22 var meget streng. Flommen var alle tiders skøjtebane, og søen blev frigivet. Min far var meget syg, jeg cyklede 30 km hjem og vendte tilbage søndag eftermiddag for at løbe på skøjter. Jeg var helt ovre ved Bøgholm, da tågen pludselig sænkede sig, og jeg kunne ikke finde vej, men heldigvis dukkede *Finn Viderø* op, og så var jeg reddet! Da jeg skrev stil den søndag aften, sang søen, og frostrevnerne gik fra bred til bred. Men så kom sneen, og skøjteløbet var forbi for denne gang.

Disse tre oplevelser har sat sig fast i mit sind. Ingemann og måske også Saxo har oplevet noget lignende. Jeg vil slutte med at håbe, at denne dejlige skole med de skønne omgivelser vil blive ved med at danne rammen om drenge og pigers skoleliv, og at alle soranere vil samles i Soransk Samfund.

Stadsingeniør *Holger Kerstens* talte for 65 års jubilarene. Vi er ikke så mange tilbage, og vi var vel nok værre end de andre årgange, for vi kom i rektor Raaschou-Nielsens første år som rektor, og vi gjorde ham mange knuder. Nu er vi kun 3–4 stykker tilbage, men Sorøtiden har været en lys periode i vor tilværelse. Jeg har været medlem af Soransk Samfund siden 1918 og vil slutte med at bringe en tak til Sorø Akademi fra 65 års jubilarene.

Glarimester *Mogens Lerche* talte for 50 års realistjubilarene. Han mente, at der ikke kunne siges rosende ord nok om Sorø Akademi. Vi fik indpodet respekt for orden, og det har gavnet os allesammen. Tak for de gode år.

Mogens Boisen talte for damerne. Han mente, at det hørte ingen steder hjemme at tale for damerne, men når det alligevel skulle være, så man finde et skriftested at gå ud fra. F. eks. »Leve den store forskel!« Det har jeg selv lavet! Mænd og kvinder er forskellige, og det er en vældig god ting at lave en arbejds-

deling. Når jeg bliver interviewet, bliver min kone fotograferet. Der var diskussion i Soranerbladet for nogle få år siden, hvor jeg blev anklaget, fordi jeg havde hævdet, at folk, der har gået på skolen i syv år, er bedre soranere end andre, der kun har været her i kortere tid. Jeg kom til at skrive noget om, at min angriber var klunget, plump og aggressiv. Det vil jeg virkelig bede om undskyldning for nu, for *Bodil Wille Møller.*, der har ansvar for bordplanen, har taget mig til bords! Jeg æder det hele i mig igen, både plump, klunget og delvis ordet aggressiv, for Bodil er en dejlig pige, blot ikke så aggressiv som ønskeligt! Jeg føler, at jeg har fattet mig i korthed og beder alle af hankøn om at løfte deres glas og takke damerne.

Til sidst fik 70 års jubilaren sir *Ove Arup* ordet: Da jeg var ung og gik på Sorø, brød jeg mig ikke om traditioner, men nu synes jeg, at de er gode. Jeg vil foreslå, at Soransk Samfund indfører en ny tradition, at man undlader at tale midt i middagen. Gør som vi gør i England. Der taler man ved kaffen.

Med akklamation blev det vedtaget at sende et telegram til Palle Taarnhøj med en hilsen fra festen.

Talerrækken afsluttedes af *Martin Borch* (S 82) der takkede Lars Olsen for en god tale og rettede en speciel tak til rektor *Arne Østergaard* for den opdragelse vi fik, og som han syntes var god.

Men så var klokken også blevet 22, og Stevns kunne slutte af med at takke for god ro og orden. Og så var der kaffe ovenpå og dans i Festsalen med lanciers osv. Atter en meget hyggelig fest, hvor unge og gamle morerede sig i fællesskab. I baren serveredes Faxe-produkter og dansk rødvin fra Dansk Vinavl i Juelsminde, produceret af *Aton Andersen* (R 33), som desværre var forhindret i at deltage.

Red.

Mogens Boisens tale til Russerne ved årsfesten

Kære nye gamle soranere, høje formand, højtærede rektor,

kære gamle soranere og ikke-soranske gæster! Det er vist almindelig skik at legitimere sig, når man skal tale til en forsamling. Min legitimation er, at begge mine bedsteforældre tog eksamen fra denne skole, at jeg gik her i syv år, fra 1920 til 1927, og at jeg kom så langt borte fra, at jeg kun kunne rejse hjem i årets fire længere ferier. Jeg takker min gamle skole for alt, hvad den har givet mig. Jeg ville ikke bytte den med nogen anden i verden.

Jeg vil straks bekende en alvorlig defekt ved min skolegang. Der var ingen piger i nogen af de syv klasser. Jeg har gået meget i skole også i mit voksne liv, men heller ikke dér var der piger. Det er en mangel ved min opdragelse, men jeg vil dog tilføje, at der har

været rig lejlighed til at afhjælpe dette savn – rig lejlighed til at lære denne den mest værdifulde halvdel af menneskeheden at kende.

Lad mig endelig forudskikke en bemærkning om, hvad jeg vil sige i det følgende. Ingen nostalgiske betragtninger om vor gamle skole – det har vi alle læst så meget af, og de nye gamle soranere vil hurtigt lære længslen tilbage til dette skønne sted at kende. Jeg vil heller ikke give gode råd. Et langt livs erfaring siger mig, at de kun bliver fulgt, hvis de passer i den rådedes kram. Og endelig vil jeg ikke sige noget om livet, som er en alt for alvorlig sag at tale om ved en festlig lejlighed. Dybest set er verden som helhed og livet i særdeleshed jo ubegribelige lige fra altings opståen, uendeligheden i tid og rum, overgangen fra det uorganiske til det organiske i kraft

af det dunkle vitale princip, og til selve universet, fra galakserne til de mindste dele af atomkernen.

Mit emne skal være hverdagen, tilsyneladende selvfølgeligheder, måske et enkelt optimistisk signal.

Amen!

Jeg har også gået i skole i Amerika. Når læreren indleder en time med kedsommeligt stof – oh, disse timers tal er *legio* – begynder han gerne med at fortælle en anekdote eller en vittighed. Jeg vil i stedet opvarte med en lille solstrålefortælling, ikke for at sætte mig selv i relief, men for at opmuntre andre sornere, der måske klarede sig mindre godt i et enkelt fag. Altså:

Da jeg for over 63 år siden kom til Sorø og havde fået min første karakterbog, var karaktererne i matematik så dårlige, at jeg har glemt dem, men jeg husker, hvad den gamle pædagog havde skrevet i bogen for at opmuntre og stimulere sin dårlige elev. Han skrev: »Han er meget stædig og egensindig. Han er langt den dårligste i klassen«. De dårlige matematikkarakterer forfulgte mig lige til studentereksamen, hvor jeg som nysproglig fik tg for min utilstrækkelige fremstilling af den udvidede pythagoræiske læresætning. Ingen tvivl om, at Pythagoras var en led karl, som godt kunne tage mine to matematiklærere i hånden. Det var de to eneste, jeg rent ud sagt ikke brød mig om.

Men nu kommer solstrålen. Et par år senere gennemgik jeg en læreanstalt, hvor matematik var et så vigtigt fag, at der blev givet ikke mindre end *otte* karakterer til eksamen, og det var både den højere matematik og den geodætiske. Jeg fik seks ug'er og to mg+'er, hvilket siges at være de højeste i denne læreanstalts historie. Men til solstrålefortællingen hører, at jeg aldrig i mit liv fik brug for al denne matematik, bortset fra lidt addition og navnlig subtraktion i forbindelse med selvangivelsen, og selv dette har jeg åbenbart ikke været god til, da jeg plejer at få den i hovedet igen fra skattemyndighederne. Jeg har altså glemt det hele og véd endnu ikke, hvad en logaritme er, men her i mit 74. år skuer jeg oldingeskikkeligt tilbage på matematiklærerne. Tiden slikker jo alle sår, som Nostradamus skriver i sine berømte Tre Epistler til en Velfornemme Mand.

Som en fodnote til historien kan jeg tilføje, at jeg først for nogle dage siden fandt på at undersøge, hvad det forhadte ord matematik egentlig betyder. I Meyers Fremmedordbog, der er mit biblioteks kosteligste skat, står der, at ordet er dannet af græsk *manthein*, »at lære«, og betyder »videnskaben om størrelser«. Det vidste I ikke, vel? Nu kan man jo ikke bruge sit liv til at studere, hvad alle ord »kommer af«, men det er nu en fornøjelig hobby. Hvorfra kommer ordet *akademi*? Det har jeg også først undersøgt for nylig, for da jeg gik her på skolen, tog jeg det, ak, som en selvfølge som så meget andet. Meyer forklarer, at det har sin oprindelse i en »at-

tisk heros, Akademos«, efter hvem det sted var benævnt, hvor Platon underviste, og efter hvilket hans filosofiske skole fik navnet *Akademi*.

Så vidt angående solstrålefortællingen med tilbehør. Jeg vil derefter referere to tanker, der meldte sig hos mig, da jeg skulle forberede denne tale.

Den første var, at man skal veje sine ord nøje, når man står over for et publikum af unge mennesker. Jeg skal ikke her gå ind på, at den moderne spædbørnsforskning (ja, sådan hedder det virkelig) har påvist, at allerede fostret og den nyfødte kan og »ved« en masse, men vil nøjes med at fastslå, at mennesket i sine tidlige stadier er et fornuftsvesen, selv om læsningen af den daglige avis nok kan tyde på, at en nedadførende kurve tegner sig forude. Herom skal jeg dog tie – *keep my big mouth shut*, hvilket gode råd jeg om lidt vil vende tilbage til. Jeg erindrer kloge bemærkninger af mig selv i treårs alderen, og da vi i første mellem en dag havde naturhistorie og en af mine kammerater sagde »hvaler og andre fisk«, eksploderede hele klassen af grin. Jo, kloge var vi, dengang! I 14-års alderen lavede to af os et blad med artikler og vers. Jeg har haft den glæde, at vores religionslærer fik krampegryn over et af digtene. Min næsten patologiske beskedenhed forbyder mig at sige, hvem der havde skrevet det. Og i gymnasiet levede vi i foreningen »Baldur« under devisen: Kritisk, æstetisk, humoristisk. Kort sagt: Jeg må prøve på at sige noget klogt.

Den anden tanke, der meldte sig, var, om det ikke ville være godt at starte med et *citatum*. Dem går man jo aldrig galt i byen med, og mange af dem kan bruges til forsvar for alskens umoral. Hvad mener I om »én gang er ingen gang« eller »Det bedste er det godes fjende« – det der på nutidsp dansk hedder »The Law of Diminishing Returns«. De gi'r pote, hvis man, hvilket er såre let, begiver sig fra det rettes smalle sti ud på den brede vej, der er brolagt med gode for sætter, undskyldninger for egne fejl, svigtede idealer etcetera. Nej, så hellere tilbage til det latinske, med et lidet ophold undervejs hos Peder Laale: »Katten vil vel have fisken, men vil ej væde kloten« – tænk lige over den, for den er *meget* klog. Nå, men i latinen finder vi straks »Italia terra est«, de tre ord på hvilke den vesteuropæiske halvø er baseret, men det er jo mere en konstatering end en filosofi. Så fristedes jeg i højere grad af Horats' *Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci*, at det er godt hvis man kan forene det nyttige med det behagelige – *den* er en tolver i ordsprogenes verden og tiltaler mig mere end en nyere tids guldkorn, hvor man både kan høre, at *ich bin ein Mensch gewesen, und das heisst ein Kämpfer sein* og »*Wer sich in die Gefahr begibt, kommt darin um*«. Karen Blixen holdt en gang på Louisiana foredrag om de mottoer, hun havde haft i livet. Jeg har med skam at melde glemt dem alle, og til brug i aften valgte jeg et moderne amerikansk, der tilmeldt har et religiøst islæt, som en festtale ikke bør

være foruden. Med overskriften *Prayer for To-day* lyder det: »*Oh, Lord! Please give me strength to keep my big mouth shut, when I don't know what the hell I'm talking about!*«.

Lad da dette være indledning til et par erfaringsglimt fra et langt liv. De er ikke moraliseringer, kun konstateringer, og de hænger meget løst sammen.

(1) Det er et besynderligt paradoks, at man gerne vil leve i fuld harmoni med sine omgivelser og alligevel gerne vil udmærke sig, præstere det usædvanlige. Meget er nået, hvis man i sin livsaften kan sige »Jeg gjorde mit bedste, og en del af det var acceptabelt«. Har man succes, må man gerne glæde sig, men den må ikke gå én til hovedet. Da jeg som nyudnævnt oberstløjtnant kom til en provinsby, huskede jeg fra min barndom, at en oberstløjtnant var en betydningsfuld person. Min kone engagerede en sød og dygtig ung pige fra landet som husassistent, og da jeg allerede næste morgen skulle meget tidligt op, skulle Nina, som hun hed, vække mig. Jeg regnede med, at hun var blevet instrueret af min kone og derfor ville banke militærisk på og sige: »Hr. oberstløjtnant, jeg melder, at klokken er 5.45«. Men som der stod i historiebøgerne: Det kom sig rigtignok ganske anderledes. Et dommedagsbrag ved døren fik mig til at fare op og råbe: »Hvad er der los?«, hvortil svaret på herligt Nina-jysk lyd: »*Bøsen, do skal op!*«. Lige siden har jeg vogtet mig for at overvurdere min betydning. Måtte eksemplet tjene til vejledning for andre!

(2) Tag ikke alt som noget selvfølgeligt. Jeg har nylig skrevet, at vi skoledrenge tog akademihaven her som en selvfølgelighed. Jovist, det er den, men den er samtidig en skønhedsåbenbaring i verdensklasse. Nu mener jeg ikke, at man daglig skal falde i svime over den slags, for hverdagen har sine krav, men det giver nu livskvaliteten en ekstra accent at kunne glæde sig over det smukke, det rene, det ægte og at lukke øjne og øre for det falske, det støjende og vulgære. Dette fører mig til det næste glimt.

(3) Mennesket og kunsten. Det er vel at tage munden for fuld at sige, at *Life is nothing without Music*, men noget er der nu om det. Musikken er et vældigt hus med mange boliger, fra Vivaldi-Bach, via de store symfonikere og operakomponister til Debussy og videre til herlige Bill Evans. Teknikken har givet vor generation en enorm fordel frem for de tidligere derved, at vi kan få meget mere ud af musikken. Det meste af den højere musik bør nemlig høres adskillige gange, hvilket selv i en mageligere fortid kunne have sine vanskeligheder, men i dag kan man i sit stereoanlæg høre musikstykkerne så tit, det skal være, og derved nå til en langt dybere forståelse og æstetisk oplevelse end før. Desuden bliver man jo ikke distraheret af dirigentens armbevægelser, en oboists mundstilling, en yndig pige blandt violinerne eller en nabos hosten og knitren med bolsjeposen. Man sidder i sit lønkammer, måske med partituret foran sig, så at man kan høre musikken »lodret« og den

eneste uvedkommende lyd er isterningens sagte klingren i whiskyglaset. Lad mig føje til, at det er meget svært at få noget virkeligt ud af en opera, hvis man ikke har hørt den nogle gange og kender teksten. Oprindeligt var operaen jo kun underholdning for og samtaleakkompagnement til fyrster og adel. Opera bør høres sunget på originalsproget, og så kan man jo eventuelt forinden læse teksten jævnsides med en oversættelse. Jeg vil ønske for enhver ung, at hun eller han må blive fortrolig med musikkens verden. Det koster ganske vist penge, og jeg fatter ikke, hvordan folk med nutidens priser og skattetryk får råd til andet end det mest elementære. Men når i år 100.000 danske drager på vinterferie, alene til Norge, og tusinder herhjemme betaler hundreder af kroner for en billet til en popkoncert og, jævnfør avisernes annoncer, at gå på beværtning og spise måltider til mere end 600 kroner for et par – ja, så har folk altså råd. Jeg begriber ikke hvordan, men trøster mig i min forstandsmæssige uformuenhed med, at det er videnskabeligt bevist, at humlebien ikke kan flyve, og dog flyver den (som Galilei vel ville ha' sagt).

Om det meget kontroversielle emne: Malerkunst, skulptur, litteratur og teater vil jeg fatte mig i største korthed og sige, at man nok bør være åben for det nye, men samtidig varsom med at vrage det gamle. Disse kunstarter myldrer med døgnfluer, undertiden i smukke farver, men uden indhold, undertiden hæslige. Lær at skille klinten fra hveden! Skønhed, medmenneskelighed, varme, *jatak!* Uforståelighed, hæslighed, kulde, *nejtak!* Sagt i parenten: Hvis man har et erhverv eller huslige pligter, er det umuligt at nå at læse og høre. alt. Vil man spænde så bredt, revner bukerne (eller trusserne, for nu at blive i M/K-regi). Det minder mig i øvrigt om, at *kulde* er djævelens element, læs herom i Thomas Manns *Doktor Faustus*. Jeg tror, at det værste eftermæle en mand kan få, ikke er, at han var dum eller uduelig, men at han var en *kold skid*. Som verden er indrettet, er det ikke tilfældigt, at der er koldt på tinderne.

(4) Om *ægteskabet* er der som bekendt sagt en del, blandt andet at det indstiftes i himlen, hvortil man kan bemærke, at det også indebærer risiko for en udflugt til et noget dybere liggende etablissement. Jeg føler trang til at sige noget, man kun sjældent hører: At skilsmisse er en tragedie, en ulykke, og at det er mindst lige så vigtigt at arbejde på at forebygge skilsmisse som på at forebygge krig. Ville menneskene dog blot huske på det gode, som førte dem sammen, og på solen over afsnit af deres fællesliv, tænke med taknemmelighed på dette: at et andet menneske viste vilje til at dele livet med *dig*, netop *dig*, valgte *dig* som partner i dette vældige kosmos af sol og uvejr, som hedder livet! Ak, det er lettere sagt end gjort, for mennesket er nok et fornuftsvæsen, men i mindre grad et *forstands*væsen. Lad mig her nævne et par ord, som har gjort stærkt indtryk på mig: Det ene er et sted hos Freud, hvor han skriver, at livets

store afgørelser oftest træfftes ud fra følelser og ikke forstanden. Det andet er en bemærkning i et konversationsleksikon om en religiøs sekt her i Danmark. Der står, at den har 2000 medlemmer, deraf 1800 i en nærmere angivet landsby med omegn. Hvad mon sektens grundlægger har lovet dem i det hinsidige, hans om jeg så må sige escatologiske menukort. Havde du eller jeg boet i denne landsby, havde vi nok været medlemmer af sekten. Denne sag har et videre, et chokerende perspektiv, og man vil kunne formulere en biologisk-psykologisk trosbekendelse, der lyder: »Jeg tror på kirtlernes og suggestionens primat og på genernes og miljøets afgørende betydning for menneskets udvikling. Jeg tror også på, at intelligensen er en kamæleon, der tager farve af såvel immanente som eksterne faktorer og kan tjene både den Højeste og underverdenens fyrste«. Hvorfor i alverden er ellers kloge mennesker så uenige om Fællesmarkedet, Akraft, raketterne, politikken i det hele taget, og hvad véd jeg? Ak, ak, lad os ikke overvurdere hverken os selv i almindelighed eller intelligensen i særdeleshed!

(5) Da vi nu er ovre i den barskere sfære, kan der være grund til et par ord om begrebet *etik* eller moralære. Den er i gruppe sammen med et par andre: teologi og filosofi. Fælles for disse halvvidenskaber er, at det er spændende at se, hvilke vindæg den menneskelige hjerne er i stand til at producere i sin forgæves søgen efter livets såkaldte mening og universets hemmeligheder. Står man i et af de store verdensbiblioteker og ser, hvor meget der er skrevet i disse sektorer af åndslivet, har man som almindeligt menneske lov til at spørge: *Hvad kom der ud af det altsammen?* Hvad specielt etikken angår, er det besynderligt, at dette, læren om at være gode ved hinanden, tegner sig så helt forskelligt på de forskellige planer af menneskelivet. Det kan allerede knibe gevaldigt i ægteskabet, men dér har det etiske svigt dog ofte den undskyldning, at det bunder i *passion*. Allerede i forretningslivet møder vi den kolde beregning som en nødvendighed, endnu værre bliver det i politikken, og på det mellemfolkelige plan er etikken blevet til karikatur, for ikke at sige blasfemi, hvor våbnene velsignes og man dræber i en eller anden religions navn. I dette Luther-år kan man læse om Mortens syn på livet. Jeg frastødes af meget hos denne mand, men tilgiver ham et godt stykke hen ad vejen, fordi han i en afhandling forklarer, at også krigsfolk – og jeg var jo oberstløjtnant – kan få del i saligheden. At han kun bekrigede djævelen ved at kaste et blækhus efter Hans sataniske Majestæt viser hans begrænsning, hvis det da ikke var et symbolsk udtryk for, at samme herre bør bekæmpes med pennen og ikke med sværdet. Det er jo Luthers såkaldte *Turmerlebnis*, og hvorfor han havde et blækhus ved hånden her, har altid været mig en gåde. Han sad jo, rent ud sagt, på lokum! Ganske vist kan store tanker fødes i dette lille rum, men jeg er aldrig nået til at have skrive-

maskinen med. Den egner sig jo heller ikke til kasteskyts!

(6) Jeg talte før om at tage alt som noget selvfølgeligt. Som en fodnote til mine strøtanke herom vil jeg gerne anføre, at vi drenge på Sorø blandt vore storartede lærere havde to højt begavede videnskabsmænd, begge var dr. phil. Ingen af os fandt på at læse deres disputater – vi tog det hele som en selvfølge. I stedet fuskede vi med Nietzsche og Schopenhauer. Lige som det gik mig med matematikken, er også det meste af denne læsning dunstet bort, men jeg husker dog vigtige ting hos gamle Schoppe: At det kendetegner det dannede menneske, at det afskyer støj!

Jeg nærmer mig afslutningen på disse uphilosophiske erfaringssmuler og vil berette, at jeg ligesom vel de fleste har drømt om *eventyret*, at rejse og se fremmede steder, ja, hele jorden, og lære folkenes sæder og skikke at kende. Hvad det sidste angår, bliver det dog for de færrestes vedkommende til meget andet end en passiar med taxichauffører og betragtning af turistificeret folklore. H. C. Andersen sagde: »at rejse er at leve«, hvilket kunne tyde på, at han følte sit hjemland som noget dødt – men naturligvis gjorde han ikke det: han har jo skrevet den smukkeste af alle vore sange: I Danmark er jeg født ... Men dengang var det *idyllisk* at rejse, og i dag er Rom, New York og Paris ikke alene dyre, men farlige steder med enorm kriminalitet og vulgaritet, fordi den vestlige kultur hverken filosofisk religiøst eller politisk har evnet at give det gode og livet i samfund den fornødne højeste prioritet. Tro heller ikke, at lykken er at finde i de primitive, fjerne rejsemål. Går du blot nogle få meter ind i landet fra Waikiki Beach eller Promenade des Anglais, forsvinder glamouren, og på den romantiske koralø vil du efter få timers forløb savne din isafkølede sjus og cigaretterne eller andet af det dyre og skadelige stads, civilisationen har gjort uundværligt for os. Måske har du allerede brændt dig på en giftig koral eller er blevet stukket af en lige så giftig fisk eller slange. Og hvordan med de sanitære faciliteter – navnlig når man er to, for det skal man jo være på koraløen, når man skal dyrke romantikkens a deux, ikke sandt? Næh, det er alt sammen kun illusion, hvilket man jo allerede aner ved at læse Somerset Maughams noveller om den deprimerende, konfliktskabende tilværelse på de stillehavsoer, vi som unge troede var romantiske og gav mulighed for flugt fra virkeligheden. Nej, virkeligheden er *her og nu*, og livskunst er, i denne ramme, at *give*, hvad man har, og *tage*, hvad man kan tage, uden at det går ud over andre. Og dette *her og nu* fører mig til det sidste af det, jeg har på hjerte:

(8) Vort dejlige land. Jeg har set meget af verden, og jeg nægter ikke, at jeg har set megen skønhed, men jeg vil hævde, at intet i så henseende kommer på højde med det Danmark, som Rasmus Rask også siger, at vi skylder alt, hvad vi kan udrette. Den danske bøgeskov – den leve længere end pessimisterne

spår! – de bølgende kornmarker, heden, åen, stranden, havet, klipperne på Bornholm, alt sammen svøbt i årstidernes utroligt spændende vekslen.

Kære nye, gamle soranere. Mange af jer vil nok rejse ud, men tænk på, at vi herhjemme har *det hele*, og at vort dejlige land smiler til os og er rede til at tage os i sin favn. Langt herligere har jeg med hustru og børn ved hånden haft det på stranden ved Lønstrup, ved Dueodde og på Thurø, end på Fiji-øerne. Vi må vel finde os i, at landskabet skæmmes af industrien, men tænk på, at den giver arbejde til flittige hænder, og arbejdet er jo livets største gode næste efter kærligheden, familiens fællesskab og sundheden. Alligevel er det en af de vigtigste opgaver for os at standse forureningen, både den landskabelige og den kemiske. Lød os glæde os over, at den danske landsbykirke er det dominerende menneskelige træk i landskabet. Vi tager den som en selvfølge, men det er den ikke. Den er Guds gave til os, mange hundrede år gammel. Nok nøder de gotiske katedraler til beundring for den vilje, fromhed og dygtighed, med hvilken de blev skabt, men den danske landsbykirke er dog i al sin beskedenhed langt ædelere og nærmere ved vort sind. Måtte alle gode kræfter forenes om at bevare vort land smukt og rent, vort land, i hvis skønhed Sorø er en tidløs perle, som har inspireret så mange af vore ypperste, fordi der her skabtes en syntese af skønhed og ånd – den platform, hvorfra vi tiltrådte og I, de nye gamle soranere, nu skal tiltræde rejsen gennem livet, rustet bedre end så mange andre. Glem aldrig at sige tak for Sorø.

Mogens Boisen.

Holbergs fødselsdag

den 3. december i Det kgl. Teater

Teatret opfører ERASMUS MONTANUS, så vidt vides, og gamle soranere kan reservere billetter ved henvendelse til Soranersamfundets kasserer, direktør *Finn Harlang*, senest den 15. november.

Billetterne fremsendes pr. brev.

Efter forestillingen er der mulighed for at samles til natmad hos Brønnum.

Pris ??, som betales til kassereren sammen med billetterne.

Tilmelding og billetbestilling er bindende!

Soranerfrokost

Soranerfrokost den første torsdag i hver måned.

Allégade 10, Kbh. F. Tid: Kl. 12.15. Tilmelding nødvendig på tlf. (01) 21 14 92.

Frokosttaler i november

Erik Hovgaard Jakobsen, afdelingschef i Landbrugsrådet, fortæller om dansk landbrugs situation netop nu, set fra Axelborg.

Soraneraften i Det lille Apotek

Efter aftale med den nye vært er arrangementet nu lagt i lidt fastere rammer. Baren er blevet flyttet ind i det gamle baglokale, og der er åbnet en ny indgang hertil et par meter henne ad St. Kannikestræde; vi mødes altså for fremtiden i *baren*. Dette vil dog efter sigende ikke påvirke evt. sultne fremmødtes muligheder for at få deres lyst styret.

Specielt angående december-aftenen (5.12.): Hvis man ringer til Margit Salling (02 - 64 88 11 / 4496) samme dag mellem otte og halv fem og melder sin ventelige ankomst, vil der blive besørget bordbestilling.

På gensyn!

Per Salling.

Shorts

Overlæge, dr. med. *Ole Holflod Iversen* (S 41) er den 31. august 1983 blevet Ridder af Dannebrog.

NB! Ny kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon (01) 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 90,- i 1983. For medlemmer fra og med årgang 1976 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år dog kun 55,- kr. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island, fremsendes fortrykte girokort.

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:

Formanden, lektor, mag. art. Thyge Winther-Jensen
Lønholtvej 10
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

Flytning af Soranerbladet

Adresseændring for Soranerbladet leveret i Danmark gennem Avispostkontoret anmeldes til **det sted, man flytter fra.**

Postkontoret underretter Soransk Samfunds kasserer, og flytningen meddeles automatisk til medlemskartoteket.

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1802 København K.
(01) 13 86 66
Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
 Hovedvej 4
 (03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
 Slagelsevej 162
 (03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
 Autogården
 (03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
 Blegdamsvej 28
 2200 København N
 (01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
 (1939)

H. C. Bjødstrup
Jensen

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
 1264 København K
 Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
 Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
 8580 Ryomgård
 Telefon (06) 39 61 00

SAAB
DACIA

Salg - Service

Aut. -forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72

SVEGÅRDS
BOGHANDEL
 SORØ

TELEFON (03) 63 00 27
 POSTKONTO 6 00 71 63

ISS Linnedservice A/s

NÆSTVED . TELEFON 72 25 50